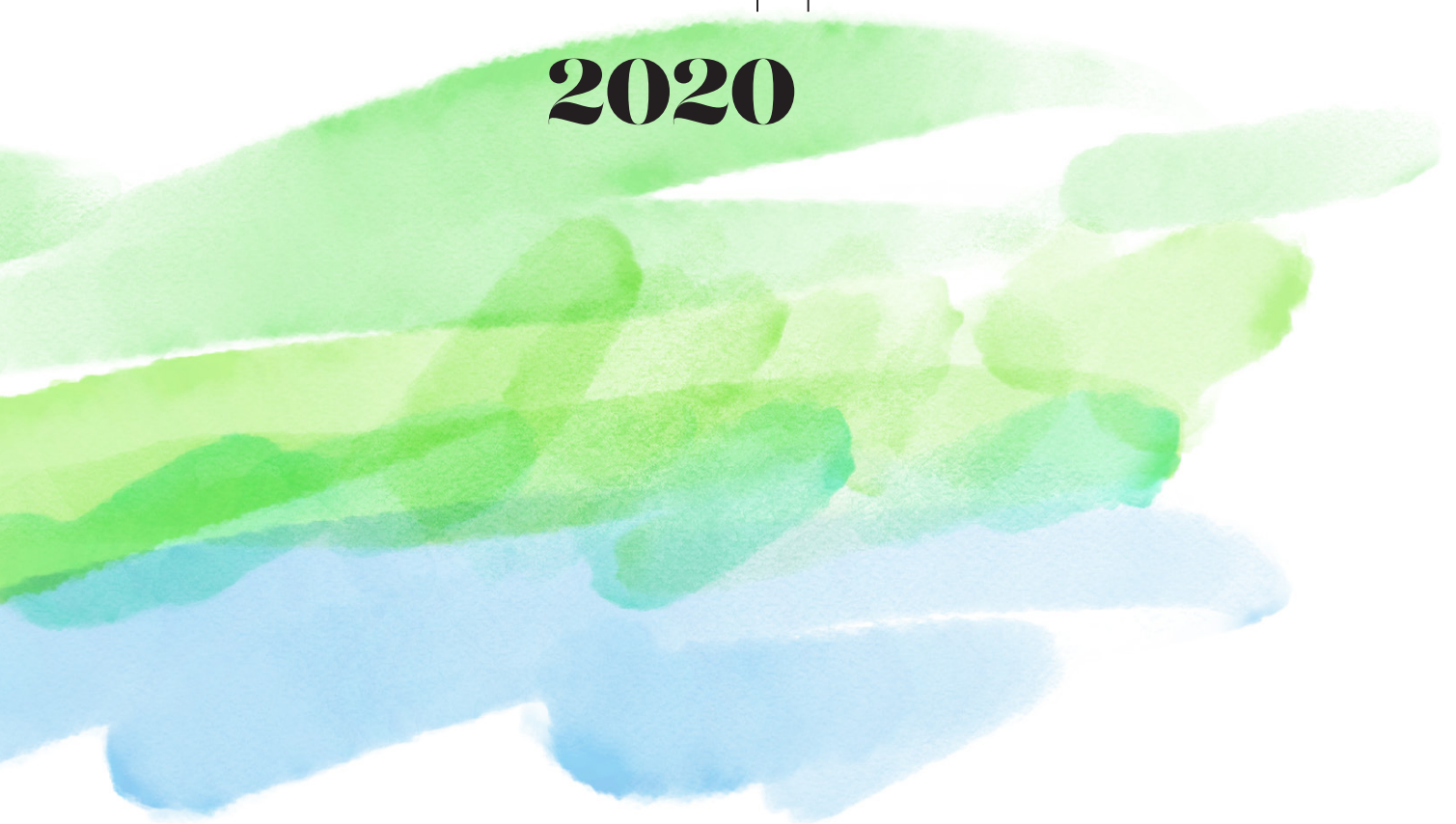

Årsrapport
2020

2020

Økonomisk utvikling de siste årene viser at Kvensk institutt har en god økonomi, driften er stabil, egenkapitalen og likviditeten er god. Det har vært og er fortsatt fokus på kostnadskontroll og man har god økonomistyring.

Vi jobber kontinuerlig med å styrke den faglige driften, høsten 2019 ansatte vi to språk- og kulturmedarbeidere, i 2021 vil vi ansette en kulturarbeider som helt spesifikt skal jobbe med kvensk immateriell- og materiellkultur. Dette for å bli mer synlig i majoritetssamfunnet, men viktigst er det å dokumentere og synliggjøre immateriell- og materiellkultur blant kvenene selv. Dette gjør vi best i samarbeid med i relevante fagmiljøer og vi skal være med å skape arenaer for utveksling av historie, kultur og språk.

Vi ønsker kontinuitet i denne satsningen da kunnskapsløftet ikke har klart å følge opp behovene innenfor kvensk like fort som kravet til kunnskap har økt. Vi ønsker å fortsatt ha en viss helhetlig rolle i utviklingen av språk- og kultur revitaliserings arbeidet som gjøres i de kvenske miljøer.

Årsrapport

Dette er Kainun institutti – Kvensk institutt sin femtende årsrapport. Vi er en stiftelse og ble stiftet i 2005 av Norske kveners forbund – Ruija kveenilitto, Porsanger kommune – Porsangin kommuni, og kvenforeningene Ruijan kväänit Lemmijokilaiset og Ruijan kväänit Pyssyjo-kilaiset. Representanter for disse utgjør rådet ved Kainun institutti – Kvensk institutt og avholder sitt rådsmøte hvert år innen utgangen av juni. Rådet velger styret, og styrets sammensetning i 2020:

LEDER: Jan Daleng, vara: Ivar Johnsen, Norske kveners forbund

NESTLEDER: Carola B. Kleemann, vara: Silje Solheim Karlsen, UiT Norges arktiske universitet, Alta

STYREMEDLEM: Svein Roger Johansen, Ruijan kväänit Lemmijokilaiset, vara: Svanhild Wilhelmsen Ruijan kväänit Pyssyjo-kilaiset

STYREMEDLEM: Roy Myrheim, vara: Riinakaisa Laitila, Porsanger kommune

STYREMEDLEM: Mikhail Voronov, vara Anitta Viinikka-Kallinen, UiT Norges arktiske universitet, Tromsø

Det er avholdt fem styremøter i 2020: 11.2., 6.5., 28.5., 30.8. og 19.11. Møtene har vært avholdt med delvis fysisk oppmøte på noen styremedlemmer og noen har deltatt via Teams.

Kainun institutti – Kvensk institutt har drifts- og sekretæransvar for Kväänin kielitinka - Kvensk språkting som ble etablert i 2008. Medlemmene er valgt med bakgrunn av språkkunnskap og geografisk tilhørighet. Styret vedtok i sak 20/18 å utvide språktinget fra fem til syv medlemmer og tre varamedlemmer.

På styremøtet 11.2. i sak 44/19 ble følgende medlemmer valgt etter innspill fra de kvenske miljøene:

LEDER: Egil Sundelin, Alta/Skallelv

NESTLEDER: Katriina Pedersen, Varanger/Kvænangen

Arne Osima, Varanger/Tromsø

Nora Ollila, Nord-Troms

Eira Söderholm, Uleåborg

Oddgeir Johansen, Porsanger

Kyrre Isaksen, Porsanger

VARA: Bjørnar Josefsen, Porsanger, Alf Steinar Børresen, Tana og Geir Johan Nilsen, Kven Østlandet/Varanger

Kväänin kielitinka har i 2020 hatt 5 møter: 16.-17.1. i Tromsø, 23.4. via Teams, 5.6. via Teams, 25.9. i Vadsø og 14.12. via Teams. Saker man har behandlet: Kvensk vigselformular er samarbeid med Kvænangen kvenske språksenter og Kvensk institutt. Veiledning for tegnsetting i kvensk skriftspråk som utgis i 2021, kvensk navn på statsforvalter og Kongeriket Norge. Det er en del etterspørsel på kvenske organisasjonsnavn som også er behandlet og vedtatt i kielitinka. Språkrådets senior rådgiver for minoritetsspråk, Verena Schall, er alltid invitert inn på møtene til Kielitinka.

Kainun institutti – Kvensk institutt har i 2020 følgende medarbeidere:

DAGLIG LEDER: Hilde Skanke 100% stilling

SPRÅK- OG KULTURMEDARBEIDER: Merethe Eidstø 100% stilling, 40% omsorgspermisjon

SPRÅK- OG KULTURMEDARBEIDER: Karin Larsen 100% stilling

SPRÅK- OG KULTURMEDARBEIDER: Pirjo Paavaniemi 100% stilling

SPRÅK- OG KULTURMEDARBEIDER: Reidulf Høybakken 100% stilling

KVENSK SPRÅKSTILLING: Mari Keränen 100% stilling tom 31.12.2020 med forlengelse

OPPLYSNINGS- OG MEDIEARBEIDER: Mervi Haavisto 100% stilling

SPRÅK- OG SPRÅKTEKNOLOGIMEDARBEIDER: Aili Eriksen 100%

PROSJEKTSTILLING, SPRÅKTEKNOLOGIMEDARBEIDER: Thomas Breivik 50%

PROSJEKTSTILLING, KVENSK SPRÅKDUSJ I NORDREISA: Tove Reibo 50% tom september

VAKTMESTER: Arild Nyberg 30% stilling

Det har vært et meget spesielt år med få arrangementer og tilstelninger. Men vi har vært så heldig at det ikke har gått utover produktiviteten vår, halve arbeidstokken vår har i alle år hatt hjemmekontor så med unntak av enkelte perioder har vi hatt vårt vanlige belegg på kontorene i instituttets lokaler i Børselv. Alle reiser har vært innstilt, så planlagte styremøter, språkingsmøter og andre jobb relaterte møter har vært avholdt på Teams. Vi valgte å intensivere våre personalmøter og har siden mars hatt ukentlige personalmøter med oppdatering på arbeidsoppdrag og arbeidsfordeling på Teams, dette har fungert veldig godt.

Språkutvikling og språkarbeid

Vi jobber sammen med Giellatekno og institutt for vitenskap ved UiT om og med kvensk-norsk og norsk-kvensk ordboka. Aili og Thomas har brukt dette året til å legge til alle oversettelser i korpus, legge til metadata slik at tekstene kan søkes opp etter årstall, forfatter eller oversetter, parallellisere oversettelsene, lage ordlister og legge til nye ord fra nyutgivelser. Språkteknologigruppen har også hatt Teams møter med det sørsamiske ordbokteamet. Prosjektet «Kvensk språkveir» har ikke søkt prosjektmidler som tidligere år Barnehagene i Porsanger er ganske selvdreven nå og vi klarer å ta vårt bidrag inn i prosjektet på eget driftsbudsjett. Etter planen skulle vi ha vært i barnehagene og deltatt i språkveir som før, det har jo ikke latt seg gjennomføre. Et resultat av prosjektet «Kvensk språkveir» er oppstart av en kvensk avdeling i Bærtua barnehage med full avdeling og barn på venteliste. Avdelingen sammen med Fagertun barnehage og Østerbotn naturbarnehage har vært med hele veien. Her har Bærtua og Østerbotn naturbarnehage også en ansatt som tar kvensk faget via UiT. Det som er viktig å poengtere her er at alle disse tre barnehagene er private og får ikke refundert noen av sine utgifter til utdanning i kvensk via fylket. Vi har hatt intensive språkkurs med disse og vi har med prosjektmidler refundert lønnskostnader til barnehagene i språkkursene våre. Prosjektet «Språkdusj i Nordreisa», begynte uten barnehager. Ettermiddagstid på Halti kvenkultursenter med 7-8 barn og deres foreldre. Her har UDIR sine midler finansiert prosjektet hele veien. Vi ansatte i prosjektet en i 50% stilling for språkdusj i Nordreisa. I to år, med kurs fra oss (KI) har foreldre, språkforbilder og ansatt i prosjektet hatt språkkurs og utviklet materialer til kvensk. I 2019 begynte også barnehager å ønske språkdusj, det har nå i løpet av dette året blitt seks barne-

hager i Nordreisa kommune med til sammen 77 barn som har språkdusjtilbudet i barnehagene, to ganger i måneden. Her er ingen foreldre involvert i selve prosjektet, men vi har fortsatt pågående språkkurs for ansatt, språkforbilder og for den ansatte i Kåfjord kulturskole som finansieres av prosjektmidlene. Kåfjord kulturskole har søkt egne prosjektmidler til sitt prosjekt, men vi har bidratt med veiledning og språkkurs. Under Vadsødagene i september deltok vi i en språkdusj samling i Vestre Jakobselv barnehage, som i 2019 har hatt språkdusj med Vadsø kvenske språksenter. Vi deltok i språkdusjen med veiledning og læremateriale og håper at interessen i Vadsø og barnehagene der blir så stor at vi kan bidra med veiledning og språkkurs der også.

Vi oversetter som før, vi har fullført oversettelsene til salmeboka Armon lapset med referanser og forord og anser vårt bidrag som avsluttet. Ellers så har vi veldig varierte oversettelses oppdrag. Blant annet så har vi oversatt et sammendrag av en hovedoppgave i flerspråklighet for UiO, programmet for webinarer til TFFK, digitale ressurser og Brodtkorbarkivet for fylkesbiblioteket, Troll i Ord for Grom, skilter til Hottigården, markedsplassen og jettankallen for Sametinget, koronaplakat for FHI, skilt om gamle Sagabru for Fagtrykk i Alta, Vappus for RidduDuottarMuseat (RDM), 17. mai program, tekster til Kvensk.no, utstillingstekster til Stabbursnes naturhus og museum, NRK Kvääni, skilttekster for Kystlaget Arctandria, oversatt strikkeoppskriften på kvenvotten for Kvääninuoret, oversettelser for Sannhetskommisjonen, Finnmarkskommisjonen, pressemeldinger og sanger til kulturskoler. I samarbeid med Kvæningen kvenske språksenter har vi oversatt det borgerlige vigselsformularet. Alle oversettelser vi gjør øker ordtilfanget vårt på kvensk og språkutviklingen, ikke minst er det slikt arbeid som også synliggjør det kvenske språket.

Utadrettet arbeid

Selv om vi ikke har fått reist, deltatt og bidratt i året som har gått, føler vi at vi fortsatt har gode samarbeidspartnere i Språkrådet, de kvenske institusjoner og organisasjoner. I år har vi også hatt et veldig godt samarbeid med Utdanningsdirektoratet for å finne økonomiske ordninger for barnehageansatte og lærere slik at de lettere kan frikjøpes til studier. Vi har i samarbeid med språksentrene og UiT fått til lokale arrangerte kvensk kurs via UiT, disse holdes i Kvænan- gen, Storfjord og Porsanger i år. Igjennom IKA Finnmark ble vi invitert til et kurs i Minnesamling som Memoar holdt på Stabbursnes 27.-29.01., her deltok vi med tre ansatte, dette for å øke vår kunnskap når det kommer til intervjuer i forbindelse med for eksempel ordinnsamling.

I samarbeid med Porsanger kvenske språksenter inviterte vi til en boklanse- ring 05.02.20 i lokalene til RDM og språksentret av barneboka «Linus laittaa tomattivelling» hvor barna i Kvensk språkreir ble invitert på tomatsuppe, kake og høytlesning fra boka. De skoleelevene fra Lakselv barne- og ungdomskole som har kvenskfaget på skolen deltok også i høylesninga og fikk møte illustra- tøren. Vi har i samarbeid med New amigos med prosjektmidlene fra TFFK utviklet en eksamensmodul i språklæringsappen, her har vi 300 lisenser som vi har fordelt på skoler som underviser i kvensk, alle språksentrene, lokallagene til Norske kveners forbund (NKF), til NKF selv og Kvääninuoret til å fordele videre til sine.

Prosjekter som «læremidler i kvenskspråkreir» og «Kvensk.no» er ikke fe- ridgstilt i 2020, som planen var. Dette skyldes ene og alene koronasituasjonen og jobbsituasjonen til de vi jobber sammen med i utviklingen av disse. Men samme situasjon har ført til at vi har flere eventyr og videoinnspillinger vi kan legge inn på kvensk.no. Vi har i samarbeid med Övertorneå kommun og Uleåborg universitet satt i gang med prosjektet «Minoritetsspråk på Nord- kalotten» som også omfatter en kartlegging av behovet for oversettelsesut- danning på kvensk og meänkieli. Bortsett fra det første prosjektmøtet som

vi hadde sammen i Övertorneå 09.03. har alle møtene våre vært på Teams. Vi har avholdt 20 møter fordelt på mars-desember. Vi har en egen webside Kieliarena.com hvor man kan gå inn å lese mer. På norsk side er vi nå ferdige med kartleggingen av oversettersituasjonen både hos oversettere og bestillere, sammenfatningen vil snart bli klar. I språkreir og språkdusj prosjektene er det produsert små videoer som er lagt ut på youtube (Lasten filmit), dette er det Nordreisa og Kåfjord som har stått for, i Nordreisa deltok barna i NRK Super sin 17. mai flagghilsen. Vi har deltatt på den digitale Paskiviikko 2020 i Nord-Troms med en omvisning på Kvensk institutt, lenken er her: <https://www.youtube.com/watch?v=8ikKksAFHC4&list=PLivboLingAysDhrLM-rB-ZYX-CSBpXyfvu&index=7> og med en videoinnspilling av foredraget vi holdt på Meänkieliseminaret i Uppsala i 2019. link til foredraget: <https://www.youtube.com/watch?v=m2YVW7iYfgU>

Vi var også tilstede på Vadsødagene 24.-27.09.2020 hvor vi hadde språkingsmøte og en forsinket boklansering av Samuli Paulaharju sin oversatte bok «Kvenene – et folk ved ishavet». I samarbeid med Vadsø bibliotek og Orkana forlag inviterte vi til et seminar om boka, hvor foredragsholdere var Einar Niemi, Tove Kristiansen, Sonja Siltala og Anitta Viinikka-Kallinen. Av smittevern hensyn var det kun 50 tilhørere, men seminaret ble streamet og er vist over 500 ganger. Seminaret kan sees på Kvenfestivalen – Kväänifestivaali sin [Facebookside Kvenfestivalen – Kväänifestivaali](#).

Av egne arrangement i år, har vi bare hatt ett og det var et offentlig møte i regi av Sannhets- og forsoningskommisjonen, her hadde vi besøk av kommisjonen og vi hadde 50 gjester. Vi har ved to anledninger tilbudt tolkningstjeneste i forbindelse med kommisjonens møter. Vi har hatt åpent i sommer i henhold til gjeldende smittevernsregler. Vi har siden i mars hatt utstillinga «Met olema ja tulema oleman, Kväänit Porsangissa» / Vi er kommet for å bli, Kvener i Porsanger til 1.9.2020. Nå har vi satt opp utstillinga om forfatter Idar Kristiansen og hans verker. Det har ikke vært offisiell åpning av utstillingene, men siden vi har hatt åpent i sommer har utstillingene likevel vært godt besøkt med de forutsetninger vi har.

Formålet med virksomheten

Kvensk institutt har som formål å utvikle, dokumentere og formidle kunnskaper og informasjon om kvensk språk og kultur og fremme bruken av kvensk språk hos enkelt individer, særlig blant yngre, og i samfunnet for øvrig.

OVERORDNEDE MÅL:

- Kvensk språk og kultur skal bli synlig og anerkjent både blant den kvenske minoriteten selv og i den norske allmennheten.
- Oppnå flerspråklighet, også blant yngre generasjoner i kvenske kjerneområder.
- Kvensk språk og kultur skal bli et aktivum og en ressurs både for enkeltindivider og samfunnet.

STYRKE, SYNLIGGJØRE OG FREMME KVENSKE SPRÅK GJENNOM:

- Målrettet gjøre arbeid som gir større mot til å bruke kvensk
- Drive holdningsskapende arbeid
- Skape flere og nye arenaer for bruk av både språket og kulturen

PRIORITERTE OMRÅDER

- Videreutvikle kvensk språk
- Fremme læring og bruk av kvensk i samfunnet
- Informasjon om kvensk språk og kultur
- Fremme kvensk kultur

Beskrivelse av planlagt drift

I dag er flerspråklighet i større grad enn tidligere anerkjent og akseptert som en ressurs. Med nye språkbrukere og nye generasjoner får vi nye stemmer og nye tanker, derfor jobber Kainun institutti-Kvensk institutt for å skape nye måter å formidle språket og kulturen på. Vi som aktør skal jobbe aktivt med dette og legge til rette for at flere gis muligheten til det samme. Vi skal drive holdningsskapende arbeid blant barn og unge, og tilrettelegge for kulturelle aktiviteter hvor språk har en sentral rolle. Vi kommer til i 2021 å ansette en kulturarbeider som skal kartlegge og dokumentere kvensk kultur og dets uttrykk, spesielt kunnskap om naturen, håndverk og redskaper. Dette vil skje i samarbeid og ved feltarbeid med institusjoner i Nord-Troms og Finnmark som planlegger eller har påbegynte prosjekter spesielt rettet mot kulturen. Vi ber om en stillings økning for 2022, også forbeholdt kulturarbeid, men mer mot den moderne verden hvor vi kan treffe barn og unge og deres måte å utvikle kultur på. Vi vil fortsette å utvikle forskjellige læringsressurser, - midler og språkkurs som fremmer kunnskap i kvensk. Jobbe for å øke kompetansen for oversettere og gi utdanning til de som ønsker å lære å oversette. Vår største utfordring er å øke kompetansen i kultur og språk hos de generasjonene som

har mistet kontakten med sitt språk og sin kultur, derfor fortsetter vi satsninga vi har påbegynt innen for språket, men ønsker å utvikle og være med på å koordinere arbeidet med den historiske og kulturelle konteksten for å nettopp være med på å konstruere en moderne kvensk identitet for framtidens generasjoner og sikre kunnskapsoverføringer.

Begrunnelse

Det er et stort behov for ny og oppdatert kunnskap som kan gi en bedre forståelse av kvensk levesett og tradisjoner. Det kan også være med på å stimulere til ny næringsaktivitet, kultur, lokalt samhold og utveksling mellom borgere. Det er svært viktig med institusjoner som bevisst fører de materielle og de immaterielle kulturuttrykkene videre. Vi ønsker å styrke samarbeidet med blant andre kvenske institusjoner, Riksantikvaren, Kulturminneforvaltningen og Nynorsk kultursentrum fordi det er viktig for kvenene at minoritetsprosjekter som omhandler materiell- og immateriellkulturarv får en god forankring også i de kvenske institusjoner. Vi søker om en ny kulturmedarbeiderstilling som sammen med kulturarbeideren skal jobbe med feltarbeid, dokumentering og kartlegging også i samarbeid på et nasjonalt nivå. ■

